

Ázerbájdžánská pračka

Dne 5. září 2017 vydalo mezinárodní sdružení investigativních žurnalistů soubor článků nazvaných **Ázerbájdžánská pračka**. Díky poskytnutým dokumentům o bankovních převodech odhalili korupční fond, kterým Ázerbájdžánské elity posílaly peníze cizím politikům, vlastním prominentům či nakupovaly luxusní zboží. Takto rozdělily v přepočtu více než 66 miliard korun. Fond byl mimo jiné sponzorován z části z vlastních ministerstev či od ruské vlády. Nejméně 130 milionů korun šlo na účty vedené v České republice, a to především platby svým občanům, společnostem a na nákup drahých kamenů či luxusních hodinek.

Zasahování Ázerbájdžánu do mezinárodních institucí prostřednictvím úplatků a protislužeb bylo již dříve popsáno, a to i jako tzv. Kaviárová diplomacie. Ázerbájdžán prostřednictvím výrazných peněžních i nepeněžních obnosů uplácel cizí politiky s účelem ovlivnit hlasování mezinárodních organizací (především Parlamentního shromáždění Rady Evropy) ve svůj prospěch. Ačkoliv jsou do současné doby známi pouze jednotlivci, některá hlasování v Radě Evropy v oblasti porušování lidských práv v Ázerbájdžánu (nebo monitoring tamějších voleb) vyvolávají dojem, že „výplatní páska“ spřízněných politiků byla mnohem větší. Tohoto „stranění se“ se v nemalé míře účastnili i čeští politici.

Analýzou bankovních převodů provedených Českým centrem pro nezávislou žurnalistiku (partnerem OCCRP), nebylo nalezeno propojení mezi českými politiky a penězi končícími na českých bankovních účtech. Postoj českých politiků vůči Ázerbájdžánu i výše finančních prostředků, které skončily v České republice, však dále posilují obavu, zda se čeští politici nepodíleli na tzv. praní Ázerbájdžánské reputace. Proto uvádíme přehled českých politiků, kteří mají bližší vztah či agendu k tomuto státu a současně s tím i přehled hlavních tamějších hráčů na českém území. Ačkoliv není z omezených otevřených zdrojů jasné žádné propojení, je nezbytně nutné, aby čeští politici jasně deklarovali svou nezávislost a vyvrátili pochybnosti o jejich potenciálním střetu zájmů.

„Hlíkáme veřejný zájem, hájíme efektivní a odpovědnou správu země.“

Kaviárová diplomacie

Ázerbájdžán je státním uspořádáním republika v oblasti Kavkazu a s 9 a půl milionem obyvatel je nejlidnatější oblastí Kavkazu. V žebříčku CPI Transparency International zaujímá 123. místo ze 176 hodnocených zemí světa. Je dlouhodobě kritizována mezinárodními organizacemi jako [Human Rights Watch](#), [Amnesty International](#) či [Reportéři bez hranic](#) za porušování lidských práv, závažnému omezování svobody tisku či podplácení úředníků i politiku. Právě nakupování pozitivní reputace a vlivu Ázerbájdžánem bylo ze všech mezinárodních institucí prozatím nejlépe zdokumentované v Radě Evropy, resp. v jejím Parlamentním shromáždění (dále jen PACE).

Rada Evropy je mezinárodní organizace spojující 47 států Evropy (členy nejsou Vatikán, Bělorusko, Kazachstán a sporná území jako Severní Kypr, Abcházie či Jižní Osetie) a je zcela nezávislá na Evropské Unii. Mezi hlavní agendu Rady Evropy můžeme zařadit ochranu lidských práv, pluralitní demokracie a právního státu, ochranu svobody slova a shromažďování, upevňování demokratické stability v Evropě prostřednictvím potírání korupce a terorismu nebo podpora rozvoje Evropské kulturní identity. Jejím hlavním orgánem je tzv. Parlamentní shromáždění Rady Evropy (PACE).

Už v roce 2012 přišel think-tank European Stability Initiative (ESI) s reportáží pod názvem Kaviárová diplomacie¹, ve které poukazuje na zvláštní náklonnost velkého počtu vysokých představitelů Parlamentního shromáždění Rady Evropy k Ázerbájdžánu, a to včetně pozorovatelských misí během Ázerbájdžánských voleb. V roce 2016 pak think-tank vydal druhou zprávu, tentokrát nazvaný Evropská bažina². Hlavním tématem nejnovějšího spisu jsou bankovní převody mezi institucemi v Ázerbájdžánu a italským zástupcem v PACE, Lucou Volontem. Na základě tohoto reportu se o Luca Volonteho začala zajímat italská policie, která ho letos v létě obvinila z přijímání úplatku. Dodejme, že Luca Volonte byl jedním z nejaktivnějších politických podporovatelů vládnoucí garnitury v Ázerbájdžánu a prakticky při každé příležitosti hlasoval ve prospěch Ázerbájdžánu.

V rámci prošetřování dalších politiků zapojených do zneužívání své pozice pro získání osobního prospěchu ESI sledovala i politiky ostatních zemí, Českou republiku nevyjímaje.

V návaznosti na podezření o vyšším počtu politiků jako Volonte se česká pobočka Transparency International připojila k výzvě adresované vrcholným zástupcům PACE, která požadovala neprodlené zahájení vyšetřování vážných podezření z korupce a také urychlenou revizi a zefektivnění protikorupčních opatření.³ Dále česká pobočka TI dopisem vyzvala české zástupce v PACE, aby se připojili k „*deklaraci požadující vnější, neodkladné a nezávislé vyšetřování všech obvinění z nevhodného chování či korupce, které mohly vést k ovlivnění činnosti Parlamentního shromáždění Rady Evropy.*“ Tuto deklaraci, která je závazná pouze pro ty zástupce PACE, kteří k ní připojili svůj podpis, z českých zástupců nepodepsal ani jeden.

¹ www.esiweb.org/pdf/esi_document_id_131.pdf

² www.esiweb.org/index.php?lang=en&id=156&document_ID=181

³ www.transparency.org/news/pressrelease/transparency_international_calls_on_council_of_europe_to_investigate_vote_b

Ázerbájdžánské drobečky v české politice

Analýzou otevřených zdrojů jsme identifikovali politiky, kteří jsou výkonem své práce spojeni blíž s agendou Ázerbájdžánu. Tento přehled přináší ilustraci postoje české politiky ke konkrétní zahraničně-politické otázce. Vzhledem k výše uvedeným transakcím, vedoucím mimo jiné i do České republiky, a ukázkám lhostejnosti či přímo sympatií k současnému Ázerbájdžánskému režimu, je nutné dále prošetřit, zda nedochází k ovlivňování českých politiků ze strany Ázerbájdžánu podobně, jak je tomu v Kaviárové diplomacii či Ázerbájdžánské pračce.

Na plénu PACE se několikrát hlasovalo o možnosti sestavení vyšetřovacích skupin, které by měly za úkol potvrdit či vyvrátit podezření o porušování lidských práv Ázerbájdžánu. Při většině z nich všichni čeští zástupci nehlasovali pro zřízení těchto zvláštních skupin. Ani po vyzvání pro připojení se k deklaraci o zřízení zvláštního vyšetřování se žádný z českých politiků nepřipojil. Někteří z nich jsou současně i členy tzv. Česko-Ázerbájdžánské meziparlamentní skupiny (přátelství) Parlamentu České republiky, která vznikla pod hlavičkou nezávislé organizace Meziparlamentní unie, která chce zefektivnit meziparlamentní dialogy po celém světě. V současnosti sdružuje 138 národních parlamentů a pět asociovaných členů, mezi kterými je například Evropský Parlament a právě PACE.⁴

V současnosti čítá česká skupina zástupců v PACE 14 členů. Jedná se o:

Dana Váhalová*, Miroslav Antl, Ondřej Benešík*, Marek Černoch, Ivana Dobešová, Zdeňka Hamousová, Pavel Holík, Luděk Jeništa, Rom Kostřica*, Soňa Marková*, Miroslava Němcová*, Miroslav Nenutil, Gabriela Pecková a Kristýna Zelienková*.

Ti, kteří jsou označeni hvězdičkou, jsou současně i členy [Česko-Ázerbájdžánské meziparlamentní skupiny](#). Tyto zástupce doplňujeme o některé minulé reprezentanty, kteří při své práci v PACE blíž zabývali agendami spojenými s Ázerbájdžánem. Jedná se především o:

Janu Fischerovou, členku PACE od října 2010 do ledna 2014 a jako náhradník od září 2014 do ledna 2017 za ODS. Je do současnosti i členkou Česko-Ázerbájdžánské meziparlamentní skupiny.

Kateřinu Konečnou, střídavě členem i náhradníkem PACE v rozmezí let 2004 – 2014. Byla členkou Česko-Ázerbájdžánské meziparlamentní skupiny v roce 2014 a následně, už jako europoslankyně, se stala členkou Rady pro spolupráci s Ázerbájdžánem. V rámci diskusí o lidských právech v Ázerbájdžánu se této zakavkazské země zastávala natolik, až si toho s velkým povděkem všimla ázerbajdžánská lobbistická skupina TEAS.⁵

⁴ www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=156

⁵ <http://teas.eu/press-release-european-azerbaijan-society-expresses-disappointment-european-parliaments-debate>

„Hlíkáme veřejný zájem, hájíme efektivní a odpovědnou správu země.“

Miroslava Krejču, náhradníka v PACE mezi roky 2013 – 2015. Po jeho návštěvě Ázerbájdžánu v létě roku 2014 napsal pro Parlamentní listy silně nekritický článek na podporu tamního vládnoucího režimu.⁶

Václava Kubatu, člena PACE od října 2010 do ledna 2014. V roce 2013 byl členem Česko-Ázerbájdžánské meziparlamentní skupiny. V roce 2013 byl přítomen prezidentským volbám v Ázerbájdžánu jako nezávislý pozorovatel. Navzdory nejasnostem provázející prezidentskou volbu⁷ vyjádřil Kubata (a současně s ním i europoslanec **Miroslav Ouzký**) spokojenost s celým průběhem.

Nezávislým pozorovatelem u shodných prezidentských voleb byla i **Anna Čurdová**, bývalá poslankyně a v letech 2007 - 2010 vedoucí Stále delegace Parlamentu do Parlamentního Shromáždění Rady Evropy. Stejně jako Kubata byl spokojená s průběhem voleb a nezjistila problémy. Nutno dodat, že u těchto voleb [oznámila oficiální mobilní aplikace pro voliče](#) výsledky den před samotným otevřením volebních síní.⁸ Bývalá poslankyně byla vyslána nevládní organizací For Fair Election, která podle informací České pozice představuje pochybnou a zcela neznámou organizaci s nejasným financováním, kterým platila Čurdové letenku v první třídě.⁹

V roce 2015 požádal Ázerbájdžánský prezident Alijev Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky o vyslání pozorovatelů na průběh voleb. Vybráni byli čtyři zástupci, a to **Milan Šarapatka**, **Stanislav Berkovec**, **Václav Zemek** a **Václav Snopek** (všichni členové Česko-Ázerbájdžánské meziparlamentní skupiny). Ačkoliv volby sklidily zásadní kritiku ze strany mezinárodních organizací (např. Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě), podle našich zástupců byly volby v pořádku, ačkoliv monitorovali volby pouze v předem připravených volebních místnostech tamním režimem.¹⁰ Nad to, jak uvedl server Euro: „Podle Šarapatky a Zemka je třeba ustoupit z našich představ o demokracii a respektovat tamní okleštěné svobody, které jsou maskované zákonnými volbami.“¹¹

Jan Hamáček, předseda Poslanecké sněmovny ČR, dlouholetý předseda Ázerbájdžánské meziparlamentní skupiny, který se zasadil o zřízení této meziparlamentní skupiny a dlouhodobě jí předsedá. Za tento krok získal i vyznamenání od ázerbájdžánského prezidenta Alijeva.

Mirek Topolánek se v roce 2011 se účastnil konference Caspian Oil and Gas Conference, která se každý rok koná v Baku. Zde vystupoval jako Prezident Rady EU. Post,

⁶ „Ázerbájdžán očekává od nás nejen spolupráci a partnerství, ale i spojenectví. Na druhou stranu dodává a nabízí strategické energetické suroviny – ropu a plyn (svě i z dalších zemí z oblasti Kaspiku). Neměli bychom zklamat nikoho z těch, kdo ve spolupráci s Evropskou unií a Českou republikou spatřují šance, příležitosti a dokonce i záruky.“ www.parlamentnilisty.cz/profily/Ing-Bc-Miroslav-Krejca-CSc-54/clanek/Azerbajdzan-2-32524

⁷ <https://zahrancnici.ihned.cz/asie-a-pacifik-cina/c1-60985010-azerbajdzan-prezidentske-volby-pozorovatele-alijev>

⁸ http://ceskapozice.lidovky.cz/azerbajdzan-kaviarova-diplomacie-ceskych-volebnich-pozorovatelu-1cf-/tema.aspx?c=A131204_221303_pozice_137988

⁹ Tamtéž.

¹⁰ www.euro.cz/archiv/musime-si-pomahat-3-1246197

¹¹ Tamtéž.

„Hlíkáme veřejný zájem, hájíme efektivní a odpovědnou správu země.“

který opravdu zastával, ale o dva roky dříve. Mimo to se jeho lobbistická a konzultantská kariéra točí kolem společností, které mají byznys i v Ázerbájdžánu, ať už jde o VAE Controls, které dodává technologie pro petrochemii, energetiku a vodárenství či projekt plynovodu Eastring, který by měl propojovat Slovensko s Tureckem. A do Turecka by měl putovat z Ruska, Íránu či právě z Ázerbájdžánu. Mimochodem, právě Topolánkova vláda podporovala i projekt Nabuko, plynovod, který by do Evropy dodával zemní plyn od Kaspického moře, konkrétně z Ázerbájdžánu přes několik zemí, včetně České republiky i Německa, odkud by plyn odebírala celá Evropská unie.

Ázerbájdžánské podnikatelské aktivity v České republice

Prezidentská rodina

Ilham Aliyev je prezidentem Ázerbájdžánu již od roku 2003, kdy převzal tuto pozici po svém zesnulém otci. Je ženatý a má dvě dcery. A jedna z nich má podnikatelskou minulost v České republice.

Dcera ázerbájdžánského prezidenta **Arzu Ilham**, vlastnila v Česku společnost ZODIAC Immobilienbesitz s.r.o. do září 2013. Jak původní majitelku, tak současného majitele (poradce ázerbájdžánského ministra daní Mahiru Rafiyevovi) zastupuje advokát Pavel Alfery-Hrdina. Samotná firma sídlí již od svého vzniku právě na adrese advokátní kanceláře Alfery-Hrdina Advokáti s.r.o. v rohovém domě na Václavském náměstí.

Tchán ázerbájdžánského prezidenta Arif Pashayev (zmiňovaný jako významný hráč v několika uniklých dokumentech zveřejněných na [Wikileaks](#)) představuje druhou větev ázerbájdžánských realitních aktivit, a to především v Karlových Varech. Společně s Fakhraddinem Mirzoevem¹² vlastní společnost RETRO – Inter s.r.o., která má v majetku několik hotelů či golfové hřiště.

Zástupce ázerbájdžánského protikorupčního úřadu

Společnost NABUKO s.r.o. byla založena 11. září 2009. Předmět činnosti je z obchodního rejstříku uveden jako speciální stavební činnosti. V realitě to podle zjištění CCIZ znamená péči o rekonstrukce historických budov a práci a management developerských projektů pro společnosti ázerbájdžánských rodin v čele s rodinou Nagijevů.

NABUKO s.r.o. **má jediného vlastníka – Eltaye Dilbaziho**, občana Ázerbájdžánu, operujícího v České republice, který je podle informací CCIZ¹³ správcem majetku jedné z ázerbájdžánských rodin. Zastává pozici jednatele v několika dalších českých firmách, a to především v AME Holding s.r.o. a Vinohrady s.r.o.

AME Holding s.r.o. byla příjemcem finančních prostředků skrz tzv. Ázerbájdžánskou pračku, a to v celkové výši 1, 249 milionu USD. AME Holding je vlastněná zahraničním subjektem Nettle Stone Investment Limited. Kam vlastnické vazby míří, napovídá skutečnost,

¹² www.investigace.cz/azerbajdzanska-enklava-v-cesku/

¹³ www.investigace.cz/smrt-v-jatecni-ulici/

„Hlíkáme veřejný zájem, hájíme efektivní a odpovědnou správu země.“

že jednateli jsou bratři Nagijevovi (Ilham a Ilgar, dříve uvedení i jako vlastníci), Parviz Mammadov a výše zmíněný E. Dilbazi. Podle OR je skutečným vlastníkem Ilham Nagijev.

Ilham a Ilgar Nagijev jsou synové Ali Nagijeva, bývalého příslušníka ázerbájdžánské tajné služby a současného zástupce ředitele protikorupčního úřadu v Ázerbájdžánu což je mimo jiné úřad, který má za úkol objasňovat potenciální střety zájmů, nepotismus, úplatkářství a další projevy korupce u státních úředníků. Skupina kolem Nagijeva vlastní v Praze a Mariánských Lázních nemovitosti za více než miliardu korun. Nad to, nejenom jejich firmě, ale na české bankovní účty Nagijových došlo celkem v přepočtu 2 miliony korun od jedné z prázdných schránek z Ázerbájdžánské pračky.

Ani Parviz Mammadov není bez dalšího napojení. Mimo jiné je jediným majitelem společnosti Panorama VVM s.r.o. Společnosti, která v průběhu roku 2014 získala Ázerbájdžánské pračky celkem 2 miliony dolarů (v přepočtu přes 40 milionů korun). Ještě předtím, na konci listopadu 2013 obdržela ještě jednu platbu, a to v hodnotě 200 000 USD. Účel platby nese stejné označení, jako spisová značka této společnosti, jejíž třetinový podíl odkoupil Mammadov půl roku před převodem.

Druhá společnost **Vinohrady s.r.o.** má opět zahraničního vlastníka a nyní i s anonymním majitelem - Zamantini Limited. Nicméně jednatelem české společnosti jsou Vusal Aslanov a Fuad Safarov (třetím pak je stálice Dilbazi). Tito dva jsou podle informací CCIZ zaměstnanci ázerbájdžánských železnic (zástupce ředitele a zástupce zástupce ředitele).

Obě společnosti sídlí na adrese Orebitská 16 na Pražském Žižkově. Vlastníkem této nemovitosti je společnost Nová Orebitská, jejímž konečným vlastníkem je pravděpodobný otec Eltaye Dilbaziho, Bahruz Dilbazi. Adresa je útočištěm několika dalších společností, kde se objevují obdobní jednatele jako u obou výše zmíněných firem a jejich předmětem podnikání je správa nemovitostí. O to zajímavější je stav domu na této adrese, jehož stav zvenčí je, diplomaticky řečeno, zanedbaný.